

8(c125)
K92

А. КУПРИН

Слѳн

КОМІГІЗ СЫКТЫВКАР 1938

К 92

38 г. 997
Гиб-УзССР

А. КУПРИН

С Л Ö Н

Серпасалис
А. МОГИЛЕВСКИ

29284

5173

Республика Узбекистан
Госиздат

~~1938~~

КОМИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ИЗДАТЕЛЬСТВО
СЫКТЫВКАР 1938

А. КУПРИН
С Л О Н

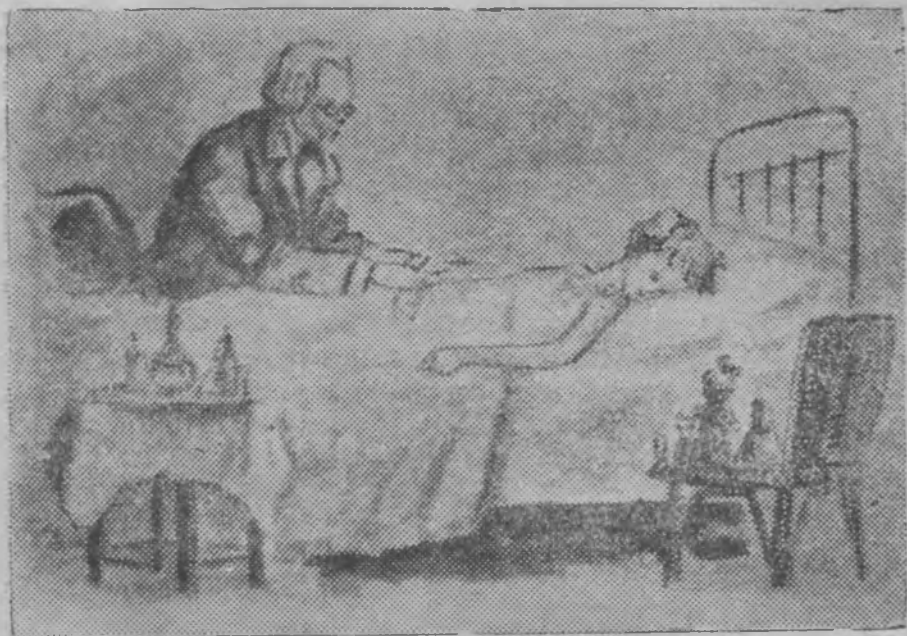
На коми языке

ДЛЯ МЛАДШЕГО ВОЗРАСТА

Редактор П. Доронин. Техред М. Шестаков. Рисунки А. Мотилевской. Перевод с русского П. Симакова. Издание № 99. Уполномочен. Главлита № 1755. Заказ типографии № 1111. Тираж 2000 экз. Формат 60 X 92; 1/16. Печатных листов 1. Авторских листов 0,5. Сдано в производство 8/V-38 г. Подписано к печати 19 |V-38 г.

Типография УМП. Кома АССР,
г. Сыктывкар, ул. Первомайская.
Дом печати.

I

Ҷоманік нывка вісö. Быд лун сы дорö волö доктор Міхаіл Петровіч, кодöс сійö тöдліс важысан-нін. А му-көд дырјыс сійö сөрөс вайөдліс нөшта кык төдтөм докторөс. Најö бергөдлөны нывкаөс мыш вылө да рушку вылө, пельнысö ныв туша бердө пуктөмөн мыјкө кывзө-ны, візөдөны увлаң кыскылөмөн сінлапјасө. Тајөс вөчигөн најö кызкө важнөја нырнаныс чушкөны, чужөмјасыс налөн стрөг, і ас костаныс сорнітөны гөгөрвотөм кыв вылын.

Сесса Ҷетскөјыс вужасны гөстінөјө, көні мам вічысө најөс. Медса главнөј докторыс—куз тушаа, зор, зарніа дора өчкіа—віставлө сылы мыј жылыс-кө дыр да серјознөја. Өзөс абу пөдса, і нывкалы аслас крөвағ выв-саныс ставыс тыдалө да кылө. Унатор сійö оз гөгөрво, но төдө, мыј сорніыс мунө сы жылыс. Мамыс візөдө доктор вылө паскыда востөм, музөм да бөрдөм сінјасөн. Прөщцајтчигөн главнөј доктор гораа шуө:

— Медгасө—ен сетөј сылы гажтөмччыны. Вөчөј став-
сө, мыј сiјө корас.

— Ак, доктор, но сылы нiнөм оз ков!

— Но, ог төд... төдвылө ускөдөј, мыј сылы војдөр,
вiстөҗыс, сөлөм вылас волiс. Ворсанторјас... кушөмкө чөс-
кыдторјас...

— Оз, оз, доктор, сылы нiнөм оз ков...

— Но, колө зiлны сiјөс мыјөнкө ылөдны... Но, көҗ
мыјөнкө... Сета тiјанлы честнөј кыв, мыј удајтчас-кө сi-
јөс тiјанлы мыјөнкө сылыс долыдлун да серамсө пет-
көдны, то тајө лоө медбур лекаристоөн. Гөгөрвој-жө,
мыј тiјан нылыд вiсө олөм вылө вескөда вiзөдөм вөсна,
сегса нiнөмөн. Азҗыслытөҗ, сударына!

II

— Муса Нада, менам муса нылөј,— шуө мамыс,— оз-ө
ков теныд мыјкө?

— Оз, мама, нiнөм оз ков.

— Окоитан, ме пуксөда те дiнө волпас вылад ас-
сыд став акаҗастө? Мi сувтөдам креслө, дiван, пызан
да чајнөј прибор. Акаҗас кутасны јуны чај да сорнитны
поводда јылыс да асланыс челаҗас зөҗвiзалун јылыс.

— Атҗө мама... Мен оз ков... Мен гажтөм...

— Но, ладнө, менам ныланөј, акаҗас оз ковны. А,
гашкө, корны те дiнө Катаөс, либө Жеҗичкаөс? Те-өд
најөс сещөма радејтан.

— Оз ков, мама. Збылыс-жө, оз ков. Мен нiнөм.
нiнөм оз ков. Меным сещөм гажтөм!

— Окоитан, ме тен шоколад ваја?

Но нывка оз вочавiҗ, вiзөддө пөтөлөкө вөрҗытөм, гаж-
төм сiҗасөн. Сылөн нiнөм оз вiс, весiг жарыс абу. Но
сiјө космө да омөлтчө луныс-лун. Мыј көҗ сыкөд оз
вөчны, сылы зiк вескөд, i нiнөм сылы оз ков. Тази чөв
да шог пырыс кујлө сiјө зөҗ лунјасөн, быдса војјасөн.
Корјасөкө сiјө ојбыртлас час жын кежлө, но i узiҗас
сiјө вөтасө вөли кушөмкө серөјөс, кузөс, гажтөмс, кыҗ
арса зер.

Кор детскöйыс востöма öзöссö гөстінöжө, а гөстінöйсан воэö—кабинетö, сек нывка азö батсö. Батыс пелöсыс пелöсö термасöмөн ветлөдлө да пыр куритчö да куритчö. Корясöкө сijö волас детскöйö, пуксас волпас дорö да наэдникөн малалö Надалыс кокјассö. Сесса друг чеччас да мунас öшиң дорö. Ывла вылө вiэöдöмөн мыжкө сijö шутлалö, но пельпомјасыс сылөн тiралöны. Сесса сijö термасöмөн вайөдлө чышјан то öти сiн дiнас, то мөдас да бытö скөрмөмөн петас аслас кабинетö. Сесса сijö бара котралö пелöсыс пелöсö да пыр куритö, куритö, куритö... Табак шынысла кабинетыс ставнас лөзөдö.

III

Но öтчyd асылың нывка садмiс мукөд дырса дорыс теуна долыджыкөн. Сijö мыжкө азылыс вöтнас, но некыз оз вермы помнитны, i вiэöдiс дыр да суса мамыс сiңјас вылө.

— Теныд мыжкө колö?—јуалö мамыс.

Но нывкалы друг дум вылас угi аслас вöтыс да i вашкөдö мамыслы, кызi гусатор јылыс:

— Мама... а позö мен... слөнөс? Сöмын ен сijöс, кодi рiсујтöма картiна вылын... Позö?

— Ферт-жö, менам ныланöј, ферт-жö позö.

Сijö мунö кабинетö да вiсталö верöсыслы, мыј нылыс корö слөнөс. Бат пыр-жö пасталö палто да шлапа i кытчөкө мунö. Часжын мысти сijö локтö бөр дона, мiча чачаөн. Тајö ыжyd серöј слөн, кодi ачыс копрөдлө јурсö да öвтчö бөжнас; слөн вылас гөрд седлө, а седлө вылас зарнi палатка, сенi пукалöны кујiм iчöтик мортјас. Но нывкаыд выл чача вылө вiэöдö сещöм-жö вескофа, кызi i пөтөлök вылө да стена вылө, i сорнитö дыша:

— Абу. Тајö абу сijö. Мен колö прамöј, ловја слөн, а тајö абу ловја.

— Те сöмын вiэөдлы, Нада,—шуö батыс.—Мi тајöс öнi заводiтам да тајö лөб зiк-жö, кызi ловја.

Слөнөс заводiтöны клучөн, јурсö копрөдлөмөн да бөжнас öвтчөмөн, сijö заводитö кокјаснас вославны да

назөнiкөн мунны пызан вывти. Нывкалы тајо ҙик абу ин-тереснө, весиг гажтөм, но, медем Һе скөрмөдны батсө, сiјө вашкөдө Һебыҙика:

— Ме тенө зев јона атғала, муса папочка. Ме мөв-пала, Һекодлөн абу тащөм интереснөј чачаыд... Сөмын... помнитан... өд те важөн көсјыслн нулыны менө Һверја-сөс виҙанинө, виҙодлыны прамөј слөнөс... но Һөтчыдыс ен нуөдлы.

— Но, кывзы-жө, муса Һылөј менам, гөгөрво те, мыј тајо позтөмтор. Слөн вывти ыжыд, сiјө ҙик пөтөлө-көз, сiјө оз төр мијан комнатајасө... да сесса, кыс ме сiјөс сузөда?

— Папа, да мен оз ков сещөм ыжыдыс... Те мен вај көт ичөтiкөс, сөмын ловјаөс. Но, көт вот тащөмөс... Көт слөн писө.

— Муса Һыланөј, ме рад тен вөчны ставсө, но тајөс вөчны ме ог вермы. Öд тајө ҙик-жө сещөм, мыј те мен шуин: папа, сузөд меным јенежыс шондiсө.

Һыека гажтөма Һумјалө.

— Кущөм те, папа, гөгөрвотөм. Ме-өмөј ог төд, мыј шондi сузөдны оз поз сы вөсна, мыј сiјө сотө! да i тө-лыс сузөдны сiз-жө оз поз. Меным ескө слөн пиөс... пра-мөјөс.

Сiјө Һөжјөнiк тупкө сiнјассө да вашкөдө:

— Ме муҙи... Iзвинит менө, папа...

Бат кватитө ассө јурсиөдыс да котөртө кабинетас. Сен сiјө мыкө-дыра ветлө пелөсыс пелөсө. Сесса скөрыс шыбытө жожө куритны помавтөм папiроска (мыјыс сылыс пыр сурлывлiс мамсаң) да горзө горничнөјлы:

— Олга! Палто да шлапа!

Переднөј вежөсө петө гөтырыс.

— Те кытчө, Саша?—јуалө сiјө.

Сiјө палто кiзсө кiзавлигөн сөкыда лолалө.

— Ме ачым, Машеңка, ог төд кытчө... Сөмын, ка-житчө ме талун рыт кежлас збылвылө вајөда татчө, гор-тө, настөјашщөј слөнөс.

Гөтырыс виҙөдө сы вылө тревожнөја.

Час жын мысті батыс воіс дона міча чачаѡн.

— Мусаөј зонвіа-ө те? Оз-ө віс тенад журыд? Гашкө, те омөла узін талун?

— Ме вовсе ег уз,—вочавііс сіјө скөрыс. Ме аzza, те көсјан јуавны, ег-ө ме јөјмы? Öнi кежлө ег-на. Аз-зыслытөз! Рынас ставыс мөдас тыдавны.

І чорыда өзөс крапкөмөн, сіјө воші.

IV

Кык час мысті сіјө вөлі пукалө зверјасөс візанінын, мед воzza падас, да візөдө, кызі учонөј зверјас көзайн щөктөм серті вөчалөны быдсаматорјас. Велөдөм понјас чеччалөны, патурлыкасөны, јөктөны, музыка шы улө сылөны, гырыс кардон шыпасјасыс течалөны кывјас. Öбезјанајас—өтіјас гөрд јубкааөс, мөдјас лөз гачаөс—ветлөны гез куза да ветлөны верзөмөн ыжыд пудель-пон вылын. Гырыс гөрд левјас чеччалөны сотчыс асыкјас пыр. Валмасыс тулең лысө пістолетыс. Медбөрын петкөдөны слөнјасөс. Нәјө кујимөн: өті ыжыд, кыкыс ічөтөс-на, карлікјас, но век-жө тушананыс вөв дорыс гырысжыкөс. Тешкод візөдны, кызі тајө гырыс животнојјасыс візөднысө сещөм сөкыдөс, а вөчалөны медса сөкыд фокусјас, кодјас абу вын серті і зев пелк мортлы. Медса-нын торјалис ыжыд слөныс. Сіјө первој сувтас бөр лапаяс вылас, пуксас, сувтас јур вылас вывлаң кокјасөн, ветлөдлө пу сулејаяс вывті, ветлө быгылтчыс бөчка вывті, хөбөтнас лісталө кыз кардоныс вөчөм кыга лістјас і, медбөрын, пуксас пызан сәјө, да салфеткаөн көртасөмөн, пондас өбөдајтны, кызі бура воспіајтөм четінка.

Представленіе помасіс. Візөдысјас разөдчөны. Надалөн батыс локтө зверінецса көзайн кыз немеч дінө. Көзайн сулалө пөвјыс вөчөм перегородка сәјын да вомас кутө ыжыд сөд сігара.

— Ізвінітөј, пөжалујста,—шуіс Надалөн бат.—Онө вермөј ті лезлыны ассыныд слөнтө һедыр кежлө ме өрдө, гортө.

Шензөмысла немеч паскыда востө сінјассө да вомсө, мыј понда сігараыс усө муө. Ружтөмөн копыртчыліс

сijö, лептис сiгарасö, сујис бöр вомас i сöмын сек шыасис.

— Лезны? Слönöс? Гортад? Ме тiжанöс ог гөгöрво.

Немеч сiнјас сертi тыдалö, мыј сijö сiз-жö кöсјö јуавы, оз-ö вис Нада батлön јурис... Но Надалön бат термасöмön вiстало, мыјын делöыс: сылön зiк öтка ныв, Нада, висö кущöмкö аслыс сама висöмön, кодöс весиг докторјас оз гөгöрвоны кыз следујтö, сijö кујлö-нин крöвағын тöлыс, омöлтчö, космö луныс лун, нiнöмön оз iнтересујтчы, гажтöмтчö да назöникön космö. докторјас щöктöны сijöс гажöдны, но сылы нiнöм оз во сölöм вылас, щöктöны вöчны ставсö, мыј сijö корас, но сылön абу некущöм корöм. Талун сijö околiтiс азчывы ловја слönöс. Неужелi тајöс вöчны абу позана?

Сijö бостö немечöс палто кiзöдыс да тiралан гөлöсөн содтö:

— Но, вот... Ме, дерт, нафејтча, мыј менам нывка бурдас. Но... но... а друг сылön висöмыс помасас лока... друг нывкаöј кулö?.. Мövпыштöј сöмын: öд менö нем чöж мöдасны мучитны думјасöј, мыј ме ег вöч сылыс медбöрја корöмсö, медга бöрја корöмсö!..

Немеч зумыштчiс да мövпалiг моз чалнас гыжјалис шујга сiнкымсö. Медбöрын сijö јуалис:

— Гм... А кымын арöс тенад нывкалы?

— Квајт.

— Гм... Менам Лызалы квајт-жö... Но тöданныд, тiжанлы тајö донаа зев кутас сулавны. Слönöс ковмас вайöдлыны војын, i бöр нуöдны сöмын мöд војнас. Лунын оз поч. Чукöрмас публика, да лоö сöмын скандал... Тазнад, артмö, мыј ме вошта быдса лун, сы вöсна тiжанлы лоö вевтыны убыткасö.

— О, дерт-жö, дерт-жö... сы јылыс ен беспокоитчöј...

— Сесса, лезас-ö пöлицја новлöдлыны слönöс.

— Ме та јылыс сорнита. Лезасны.

— Нöшта öтi јуалöм: лезас-ö тiжан керкаса кöзaiныд пыртöдлыны аслас керкаö слönöс?

— Лезас. Сijö керкаас кöзaiныс ме ачым.

— А! Тајö нöшта бур. да сесса нöшта öтi јуалöм: кымынöд судтаын тi оланнды?

— Mödöd судтаын.

— Гм... Тажо-нын абу сешом бур... Ем-о тижан керкаын паскыд пос, жужыд пөтөлөк, ыжыд комната, паскыд өзөс да вывти јон жож? Тажо сы вөсна, мыј менам Томмилон судтаыс кујим аршын да нол вершөк, а кузтаыс вит аршын да жын. Таыс өтдор, сылөн сөктаыс, со даскык пуд.

Нафалон батыс минут мында думажтыштіс.

— Тоданныд мыј?— шуіс сижө.— Ветлам өні ме ордө да места вылас ставсө төдмалам. Ковмас-кө, ме шөкта стен проходжассө паскөдны.

— Вывти бур!— сөгласитчис зверінецса көзаин.

V

Војын слөнөс нуөдөны гөститны вісыс нывка дорө...

Сижөс вевтөма жежыд попонаөн, шапа вослалө улыча шөрөд, копрөдлө јурсө, хөбөтсө то суртнавлас, то разлас. Сы гөгөрын, сор кад вылө віөдтөг, ыжыд чукөр јөз. Но слөн најөс некушөма пыдди оз пукты: сижө быд лун азывлө сојасөн јөзөс зверінецсы. Сөмын өтчыдыс сижө неуна скөрмыштіс-жө.

Кушөмкө детінка котөртис сылы чіккок улас да мөдіс віөдысјаслы теш вылө чікласны.

Секі слөн чөла пөртчис хөбөтнас сылыс шлапасө да шыбытис сижөс көрт тувјөн тувјавлөм өрпада сажө.

Городөвөј мунө јөз чукөр пын да өлөдө јөзөс:

— Господа, шөкта разөдчыны. І мыј ті тас азынныд сешөм вөвлытөмторсө? Шенза! Бытөө некор ен азывлөј улыча вылыс ловја слөнөс.

Матысмөны керка дінө. Кызі і пос вылын, став өзөс-јасыс сылөн туј вылын столөвөјөз чірјыв воссаөс, мыј вөсна лоі өзөс көсақјас мөлөтөн перјавны.

Но пос помө воөм бөрын слөныд тревожнөја сувтө да заводітө пыксыны.

— Колө сетны сылы кушөмкө чөскыдтор,— шуө немеч.

Кушөм-кө чөскыд булка лібө мыјкө... Но... Томми! Ого-го... Томми!..

Надалён батыс котөртліс орчча булочнѳѳ да нѳбіс гѳгрѳс ыжыд фїсташкѳвѳј торт. Слѳн кѳсжыліс сїјѳс нылыштны кардон кѳрѳбканас і ставнас, но немеч сылы сетыштіс сѳмын нѳлѳд јукѳнсѳ. Торт кажїччїс Томмїлы, да сїјѳ нѳжѳдїс ассыс хѳбѳтсѳ мѳд кусѳкла. Но немечыд вѳлѳмкѳ сыыс муѳержык. Кїас чѳскыдтор кутѳмѳн, сїјѳ кајїс шупѳдыс шупѳдѳ вывлаң, а слѳныд хѳбѳтсѳ нѳжѳдѳмѳн, пелјассѳ лезалѳмѳн, невѳлаыс вѳччїс сы бѳрыс. Плошшадка вылын Томмїлы сетїсны мѳд кусѳк.

Ташѳм ногѳн сїјѳс вајїсны столѳвѳјѳз, кыс воғын-нїн петкѳдлѳма вѳлі став мебелсѳ, а жожыс кыза волсалѳма іғасѳн.. Слѳнѳс кѳрталїсны кокѳдыс жожѳ вїнтїтѳм колчаѳ. Пукталїсны сы воғѳ свежѳј морков, капуста да соркнї. Немеч лѳсѳдчїс фїван вылѳ орччѳн. Кусѳдїсны бї, і ставѳн водїсны уғны.

VI

Аскїнас нывка садмїс југдїғас-на да медпервој јуалїс:
— А мыј-нѳ слѳныд? Локтїс сїјѳ?

— Локтїс,—вочавїгїс мамыс.—Но сѳмын сїјѳ шѳктїс, медым Нада первој мысғас, а сегга сојас смјаткаѳн колк да јуас пѳс јѳв.

— А сїјѳ бур?

— Сїјѳ бур. Сој, нылук. Регыд мї мунам сы дїнѳ.

— А сїјѳ тешкод?

— Неуна. Пастав шоныд ковтатѳ.

Колк лої тeryба сојѳма, јѳв јуѳма. Надаѳс пуксѳдѳны бурещ сїјѳ коласкаас, кодын сїјѳ ветлывлїс, кор вѳлї сещѳм-на зѳла, мыј ез куж-на кокѳн ветлыны, і нуѳдїсны столѳвѳјѳ.

Картїнајас вылыс азғылѳм сертї да Нада чајтѳм дорыс слѳныд, вѳлѳмкѳ, јона ыжыджык. Судтанас сїјѳ сѳмын неуна лапкыджык ѳзѳсыс, а куғтанас столѳвѳј жын куғта. Кучїкыс сылѳн чорыд, сѳкыд складкајаса. Кокјасыс кызѳс, кычї столбјас. Бѳжыс куғ, бѳж помыс быттѳ неуна муныштѳ чышкысан гѳлїк вылѳ. Јурас гырыс јѳгјас. Пелјасыс гырысѳс, кычї лапкорјас, да увлаң ѳшѳдчѳмаѳс.

Сінјасыс зев ічөткөс, но төлкаөс да рамөс. Клыкјассө вундалөма. Хөбөтыс—кыз куз эмеј, помасө кык ныр-роңдөн, а на костын зев өdjö вөрыс да нуκласыс чун. Слөн-кө ескө хөбөтсө нужөдіс эоннас, сек ескө эік суэіс сіјөн өшінөз.

Нывка нөтї ез повзы. Сїјө сөмын неуна шензыштіс жївотнөј ыжыд туша вылө. Но наңкаыс, дасквэјт арөса Пола, повэөмысла заводітіс чїрзыны.

Слөнлөн көзэін, немеч, матыстчїс коласка дїнө да шуїс:

— Бур асыв, барышна! Пөжалујста, ен пов. Томмі вывті бур, јона радејтө челаөс.

Нывка нужөдө немечлы асыс келїдінік эола кісө.

— Вїэа оланныд. Кушөма ті оланныд?—вочавїэө сі-јө.—Ме нөтї ог пов. А кызї сіјөс шуөны?

— Томмі.

— Вїэа олан, Томмі,—шыэсіс нывка да јурнас копырт-чыліс. Сы вөсна, мыј слөныд сешөм ыжыд, сіјө ез көсјы шуны те, а ті. Кушөма ті тајө војсө узїнныд?

Нывка чургөдіс сылы кісө. Слөн вїччысөмөн бостїс да топөдыштліс сылыс вөсныдік чуңјассө аслас зев өdjö вөрыс чуңөн. Вөчө сіјөс доктор Мїхаїл Петровїч дорыс небыджыка. Тајөс вөчїгөн слөн копрасїс јурнас, а сылөн эола сїнјасыс эїкөз тупкыслїсны, бытө сералїсны.

— Сїјө-өд ставсө гөгөрвоө?—јуалїс нывка немечлыс.

— да, эїк ставсө, барышна!

— Но сөмын сіјө оз сорнїт?

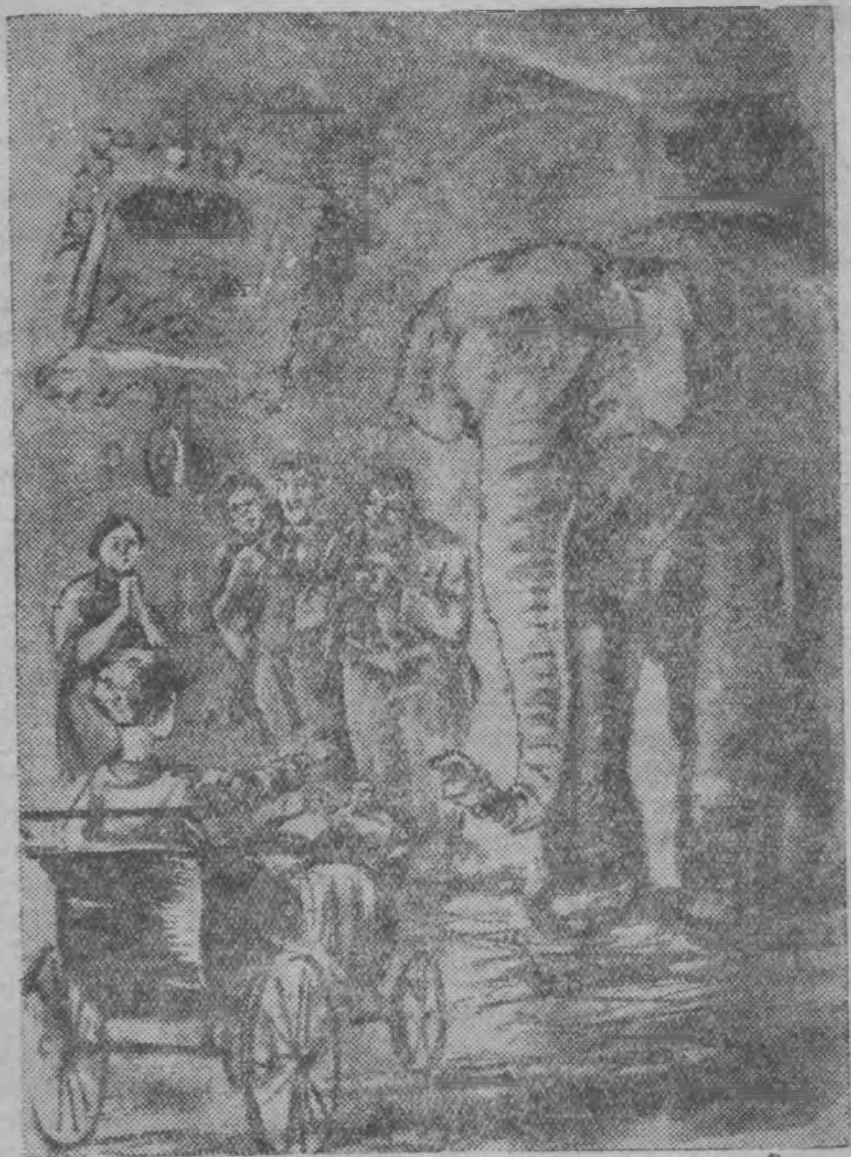
— да, вот сөмын оз сорнїт. Менам ем-жө өтї нывка, тащөм-жө эоланїк, кызїк і те. Сїјөс шуөны Лїзаөн. Томмі сылөң ыжыд прїјател.

— А ті, Томмі, чај јуїнныд?—јуалө слөнлыс нывка.

Слөн бара нужөдө хөбөтсө да пөлыштө нывкалы шоныд да јон ловшынас вескыда чужөмас, мыј вөсна кокныдік јурсїјасыс нывка јурын шевгысөны өтарө-мөдарө.

Нада сералө да воча кїпыдөсјаснас швачөдө.—Немеч кыз гөлөсөн сералө.

Сїјө ачыс сешөм-жө ыжыд, кыз да бур сөлөма, кызї

— Олан-вылан, Томмі,— шуіс нывка.

слѣныс сълѣн, і Надалы зев кажіччѣ, мыј најѣ кыкна-
ныс мѣда-мѣд вылас мунѣны. Гашкѣ, најѣ рѣѣнајас?

— Ез, сіјѣ чайтѣ ез-на ју, барышна. Но сіјѣ ыжыд
удовольствіеѣн јуѣ сакара ва. Сіјѣ сіѣ-жѣ јона раѣјтѣ
булкі.

Вајѣны поднос вылын булкіјас. Нывка гѣстітѣдѣ слѣ-
нѣс. Сіјѣ лучкі бостѣ аслас чунѣн булкіјас да, хѣбѣтсѣ кол
чаѣн моз крукылтѣмѣн, сујалѣ најѣс кыччѣкѣ улѣ, јур
улысладорас, кѣні сълѣн вѣрѣшитчѣ кујім пельѣса, гѣна,
ѣшкѣѣ улыс вомдорас. Кылѣ, кыѣ булкаыс шарѣѣчѣ
кос кучікас. Сіѣ-жѣ ѣік вѣчіс Томмі мѣд булкікѣд, кој-
мѣдкѣд, нѣлѣдкѣд і вѣтѣдкѣд. і атѣѣалѣм пыѣѣі јурсѣ
копрѣдлѣ, а ѣѣланык сінјасыс сълѣн нѣмкоѣасѣмысла
нѣшта-на јонжыка векѣаммылѣны. А нывка долыд пы-
рыс сералѣ.

Кор став булкыс лоі сојѣма, Наѣа тѣдмѣдѣ слѣнѣс
аслас акаѣјасѣн:

— Віѣѣдлѣј, Томмі, етѣјѣ вѣчѣдѣм акаѣныс—тајѣ Соѣна.
Тажѣ зев бур кага, но ѣуѣна капрізнѣј да оз кѣсјы шыд
сојны. А етѣјѣ—Наташа, Соѣналѣн ныв. Тајѣ-нѣн заводі-
тѣс велѣдчыны і тѣдѣ пѣштѣ став шыпасјасѣсѣ. А вот
етѣјѣ—Матрошка. Тајѣ менам медвоѣѣа акаѣ. Аѣѣан, сълѣ-
н нырыс абу, јурсѣ клеітѣма, і јурсіыс нѣтѣі абу. Но
оз-жѣ-ѣд поѣ сіјѣс, пѣрыс мортѣс, вѣтлыны гортыс.
Збыл-ѣд, Томмі? Војѣдѣр тајѣ вѣлі Соѣналы мамѣн, а ѣні
міјанлы ужалѣ кухаркаын. Но, сіѣ кѣ вај ворсам, Томмі:
те лоан батѣн, а ме мамѣн, а тајѣјас лѣѣны міјан челаѣ.

Томмісаѣ ем сѣглас. Сіјѣ сералѣ, бостѣ Матрошкаѣс
сылѣѣдыс да кыскѣ аслыс вом дѣнас. Но тајѣ сълѣн сѣ-
мын шутка. Акаѣѣс кокѣныѣіка ѣаклалыштѣм бѣрын, сіјѣ
бѣр сіјѣс пуктѣ нывкалы пѣѣѣс вылас, ѣерт, ѣуѣна ва-
сѣдмыштѣма да чукрасѣма.

Сесса Наѣа петкѣдлѣ сылы картѣнајаса ыжыд кѣга
да віставлѣ.

— Тајѣ вѣв, тајѣ канарејка, тајѣ ружје...: Вот садѣк,
а сені со лебач, вот веѣра, ѣеркалѣ, пач, зыр, рака... А
вот етѣјѣ, віѣѣдлы,—тајѣ слѣн! Збыл-ѣд нѣтѣі оз мун слѣн
вылѣ? Слѣнјасыд-ѣмѣј тащѣм ѣѣлаѣс овлѣны, Томмі?

Томми сіз-жө чајтө, мыј ташөм зөла слөнјасыд нөтчыдыс оз овлыны свет вылын. Вескыда-кө шуны, тајө картінаыс сылы оз во сөлөм вылас. Сіјө кватітө чуннас кніга лист дорөдыс да листыштө воэө.

Воіс өбөдајтан кад, но нывкаөс некыз он вермы торјодны слөныс. Отсөг вылө локтіс немеч.

— Лезөј, ме ставсө лөсөда. Најө өбөдајтны пондасны өтлаын.

Слөнлы сіјө щөктіс пуксыны. Слөн кывзөмөн пуксіс мыј вөсна жожыс став квартіраас пондіс тіравны, шкапын дозмуқјас зөлакывны, а увса олысјаслөн пөтөлөкыс пондіс гылавыны щөкөтуркаыс. Сыкөд паныдөн пуксө нывка. На костө сувтөдөны пызан. Слөмлы сылі гөгөрыс көрталөны скатөрт, і выл друкјас заводітөны өбөдајтны. Нывка сојө чіпан јайыс пуөм шыд да котлета, а слөн сојө уна сікас овощјас да салат. Нывкалы сетөны зөланік румка херес, слөнлы—ром сора пөс ва стөкан, і сіјө німкод пырыс хөбөтнас кыскө міскаыс тајө јуансө. Сесса налы вайөны сладкөј: нывкалы какао чашка, а слөнлы—орехөвөј торт жын. Немеч тајө каднас пукаліс нывка баткөд гөстінөјын да сешөм-жө апетітөн, кызі і слөныс, јуіс сур, но сөмын унжык.

Өбөд бөрын локтісны батлөн кущөмкө төдсајас; переднөј комнатајассаң-на налы воэыв висталөны слөн јылыс, медым ез повзыны. Первојсө најө оз ескыны, а сесса, Томміөс азөм бөрын, топөдчөны өзөс бердө.

— Ен полөј, бур-өд тајө!—өлөдө најөс нывка.

Но төдсајас термасөмөн мунөны гөстінөјө, і весіг вт мінутсө оз пукавыны, регыджык мунөны.

Воіс рыт. Лоі сор-нін. Нывкалы кад-нін узыны. Но сіјөс он вермы нуөдны слөн діныс. Сіјө сізі і пондіс унмовсны слөн дінын, і сіјөс унмовсөм выјын-нін нуөдөны детскөјө. Сіјө весіг ез кывлы, кызі сіјөс пөрччөдісны.

Тајө војнас Нада вөтасө, мыј сіјө гөтрасіс Томми вылө да налөн уна-уна челад, посныдік да гажа слөн піжанјас. А слөныд, кодөс војнас нуөдісны бөр эверінецө, сіз-жө вөтнас азө мелі, муса нывкаөс. Сыыс өтдор, сіјө

вѳтасѳ зѳк ворота ыждта ореховѳј да фѳсташковѳј гы-
рыс тортјас...

Кор асывнас садѳмѳ нывкаыд, вѳлі бодрѳј да свежѳј,
кызѳ і воzza кадас, кор сѳјѳ нѳшта вѳлі зѳнвѳза-на, і
став керка тырѳн гораа да терпѳттѳма горѳдіс:

— Ј-ѳ-в!

Мамыс кыліс тајѳ горѳдѳмсѳ да нѳмкод пырыс тер-
масѳмѳн локтѳ.

Но нывкаыдлѳн сек-жѳ дум вылас усѳ тѳрытја жы-
лыс да жуалѳ:

— А слѳныд?

Сылы вѳсталѳны, мыј слѳн муніс гортас аслас делѳјас
куза, мыј сылѳн емѳс челаѳ, кодјасѳс ас кежас еновтны
оз поз, мыј сѳјѳ шѳктѳс копыртчывны Наѳалы, і корѳс
Наѳаѳс ас ордас гѳстѳтны, кор сѳјѳ лоѳ зѳнвѳза.

Нывкаыд најан пырыс нумдыліс да шуѳс:

— Вѳсталѳј Томмѳлы, мыј ме зѳк-нѳн зѳнвѳза!

„КӢИГА БӖРГА КӢИГА“

1. ПУШКИН—Зарны чері жылыс мојдкыв.
2. ПУШКИН—Поп да сылӊн Казаак Балда жылыс мојдкыв.
3. ПУШКИН—Цар Салтан жылыс мојдкыв.
4. ПУШКИН—Кулӊм царевна да Сізім багатыр жылыс мојдкыв.
5. ЖУКОВСКИЈ—Сапӊга кан.
6. КРЫЛОВ—Баснајас.
7. ЛЕРМОНТОВ—Ашик-Керӊб.
8. ТОЛСТОЈ Л.—Акула.
9. ТОЛСТОЈ Л.—Булька.
10. ТОЛСТОЈ Л.—Філіпок.
11. ӢЕКРАСОВ—Генерал Топтыгін.
12. ӢЕКРАСОВ Мазај дед да кӊчјас.
13. ТУРГЕНЕВ—Бежін луг.
14. ТУРГЕНЕВ—Бір’ук
15. ТУРГЕНЕВ—Муму.
16. ТУРГЕНЕВ—Перепеляк.
17. ЧЕХОВ—Ваыка.
18. ЧЕХОВ—Вӊв фамиліја.
19. ЧЕХОВ—Фетінкајас.
20. ЧЕХОВ—Јежыд кымӊс.
21. ЧЕХОВ—Пышјыс.
22. ГОР’КИЈ—Архіп дед да Љонка
23. ГОР’КИЈ—Челӊафјас.
24. КУПРИН—Јежыд пон.
25. КУПРИН—Гамбринус.
26. ЛЕСКОВ—Часӊвӊј.
27. ГРИГОРОВИЧ—Гуттаперчевӊј детінка.
28. ГАРШИН—Љагуша-дугешественьница.
29. ГАРШИН—Сигнал.
30. КОРОЉЕНКО—Ӣӊбӊм детінка.
31. МАМИН-СИБИР’АК—Руд сылі.
32. МАМИН-СИБИР’АК—Стуфонӊј ју дорса керка.
33. МАМИН-СИБИР’АК—Кыјсыс Јемель.
34. ГЕНКЕВИЧ—Музыкант Јанко
35. КИПЛИНГ—Слӊн пі
36. ЛОНДОН—Кіш жылыс сказаніје.
37. ЛОНДОН—Кӊјин.
38. БЕТОН-ТОМПСОН—Орӊм пель.
39. БЕТОН-ТОМПСОН—Чінк.
40. БЕТОН-ТОМПСОН—Ручлӊн семја.
41. АНДЕРГЕН—Фујмовочка.
42. АНДЕРГЕН—Озыс салдат.
43. АНДЕРГЕН—Фікӊј јусјас.
44. АНДЕРГЕН—Тывкӊрт.
45. АНДЕРГЕН—Шуда колошијас.
46. АНДЕРГЕН—Принцесса да Порсвічыс.
47. РОБЕРТС—Зонны да Кид.

КОМІ ГОСУДАРСТВЕННОЇ ИЗДАТЕЛЬСТВО

ИЧӨТ ДА ШӨР АРЛЫДА ЧЕЛАСЪЯСЛЫ БИБЛЮТЕКА

„КНЪГА БӨРСА КНЪГА“

48. РОБЕРТС—Нывка да ош пі.	71. МАЈАКОВСКІЙ—Мыјѳн кѳсја лоны.
49. РОБЕРТС—Кањ Робинзон.	72. БАГРИЦКІЙ—Нычлѳн кок туј.
50. Сінбад—мореплавател (мојдкыв)	73. БАГРИЦКІЙ—Мордвинлѳн чvezda.
51. Комі мојдкывјас.	74. Островскіј Н.—Гудок.
52. Невецкѳј мојдкывјас.	75. УЛЪАНОВА М.—Ленин јылыс вѳтјас.
53. ГРИММ — Бременса музыкантјас.	76. ФАДЕЈЕВ—Метелца.
54. ГРИММ—Храбрѳј портиѳј.	77. БЕДНЫЙ ѳ —Баснајас.
55. ГРИММ—Мојдкывјас.	78. КАТАЈЕВ—Учѳм.
56. УЈДА—Нелло да Патраш.	79. ПАУСТОВСКІЙ—Кѳчлѳн лапаяс.
57. УЈДА—Стѳп.	80. ПРИШВИН—Јарік.
58. ГАУФ—Карлік Ныр.	81. БІАНКІ—Медбѳрја лыѳм.
59. ГАУФ—Калиф Аіст.	82. БІАНКІ—Вѳрјч војужтѳм.
60. ГАУФ—Ічѳт Мук.	83. НОВИКОВ-ПРИБОЈ—Зыбунјас пѳвсын.
61. АФАНАГЈЕВ — Љагуша-Царевна.	84. ЖІТКОВ—Мангуета.
62. АФАНАГЈЕВ — Кызі мужік барінѳс велѳдіс.	85. ЖІТКОВ—Обезјана јылыс.
63. АФАНАГЈЕВ—Јѳз пыцкыс бостѳм роч мојдкывјас.	86. КАСГИЛЬ—Особѳј отрадса ош.
64. Мудер Алдар-Кос (Казахскѳј мојдкыв)	87. КАСГИЛЬ—Вошѳм класс.
65. Охік (Армјанскѳј мојдкыв)	88. КАСГИЛЬ—Турецкѳј бутсы.
66. Аладдін да волшебнѳј лампа (Арабскѳј мојдкыв)	89. Гајдар—Војеннѳј тајна јылыс.
67. Али-Баба да нѳламыя рѳзбојнік (Арабскѳј мојдкыв)	90. ГАЈДАР—Нѳлѳд блндаж.
68. ХАРРИС—Кролік-Вок.	91. ТІХОНОВ—Чѳрт.
69. РОЛЛАН—Жан Крістоф.	92. Міхалков—Јортјас.
70. ТОЛСТОЈ А. Желтухіп.	93. ФРАКРМАН—Ылыс граница дінып.